

Dit ga je leren

Je leert wat de **gebiedende wijs** is.

Dit moet je weten

Een zin in de **gebiedende wijs** is een bevel, een wens of een advies:

- De zin begint met de stam van het werkwoord.
- In de zin staat geen onderwerp.
- Vaak is die zin korter dan de zin waarvan hij is afgeleid.
- De zin eindigt vaak met een uitroepteken.

Gebiedende wijs

bevel: Doe de deur open!

wens: Laat ons winnen!

advies: Doe mee en win!

Vertelzin of vraagzin

Zou je de deur open willen doen?

Ik hoop dat ze ons laten winnen.

Je kunt meedoen en winnen.

★ 1 Onderstreep de zin die in de gebiedende wijs staat.

Verkeersles

- 1 Let hier goed op! Wil je goed opletten?
- 2 Wil je je hand uitsteken? Steek je hand uit.
- 3 Hier moet je voorrang geven. Geef voorrang!
- 4 Pas op het paaltje! Ik wil dat je op het paaltje let!
- 5 Kun je je bel niet gebruiken? Gebruik je bel.
- 6 Wacht op groen! Het is goed om op groen te wachten.

★ 2 Schrijf de zinnen van de blinde jongen in de gebiedende wijs. Verander de zinnen van het meisje in vraagzinnen.

blinde jongen

Kun je niet uitkijken?

Kijk uit!

Je moet voor me stoppen.

Een blinde voorrang geven is verplicht.

Let je de volgende keer op de roodwitte stok?

Ik hoop dat je veilig thuiskomt.

meisje

Kijk zelf uit!

Let zelf op!

Steek nu maar over!

Pas op voor het verkeer!

Loop door, ik heb haast!

★ 1 Onderstreep het zinsdeel dat antwoord geeft op de vraag. Schrijf daarna op of het het onderwerp (1) is, het lijdend voorwerp (2) of het meewerkend voorwerp (3).

- 1 Rosanne viert haar verjaardag.
Wat viert Rosanne? 2
- 2 Haar tante geeft haar laarzen.
Aan wie geeft haar tante laarzen? _____
- 3 Rosanne mag gaan paardrijden!
Wie mag gaan paardrijden? _____
- 4 Ze geeft haar tante een hele dikke knuffel.
Wat geeft ze? _____
- 5 Ze heeft haar ouders vaak paardrijles gevraagd.
Aan wie heeft ze vaak paardrijles gevraagd? _____
- 6 Maar haar moeder brak vroeger haar arm bij het paardrijden.
Wat brak haar moeder? _____

Dit ga je leren

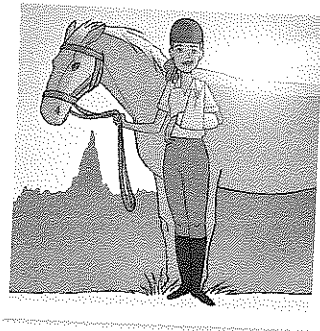
Je leert hoe je het onderwerp, lijdend voorwerp en meewerkend voorwerp in een zin vindt.

Dit moet je weten

- Het **onderwerp** vind je door te vragen: wie (of wat) + gezegde.
- Het lijdend voorwerp vind je door te vragen: wat (of wie) + gezegde + onderwerp.
- Het meewerkend voorwerp vind je door te vragen: aan wie + gezegde + onderwerp + lijdend voorwerp.

Julia stuurt haar vriendin een sms'je.

- Wie stuurt?
Julia → onderwerp
- Wat stuurt Julia?
een sms'je → lijdend voorwerp
- Aan wie stuurt Julia (een sms'je)?
haar vriendin → meewerkend voorwerp

★★ 2 Zoek het zinsdeel dat achter de zin staat. Onderstreep dit zinsdeel. Schrijf daarna de vraag op die erbij hoort.

- 1 De eerste les krijgt Rosanne een lieve pony. (lijdend voorwerp)
Wat krijgt Rosanne?
- 2 Harmen doet de pony een hoofdstel om. (meewerkend voorwerp)
_____
- 3 Hij geeft Rosanne de teugels. (meewerkend voorwerp)
_____
- 4 De binnenbak heeft een dikke laag zand. (onderwerp)
_____
- 5 Rosanne krijgt straks elke dag les. (lijdend voorwerp)
_____

★ 1 De **vetgedrukte** woorden geven een geheel voor een deel aan. Schrijf eronder wat eigenlijk wordt bedoeld.

1 Deborah krijgt een uitnodiging van **haar dansschool**.

de mensen/de juf van haar dansschool

2 Volgende maand danst **Noord-Brabant** tegen **Limburg**.

_____

_____

_____

3 Deborah mag in de voorrondes uitkomen voor **Boxtel**.

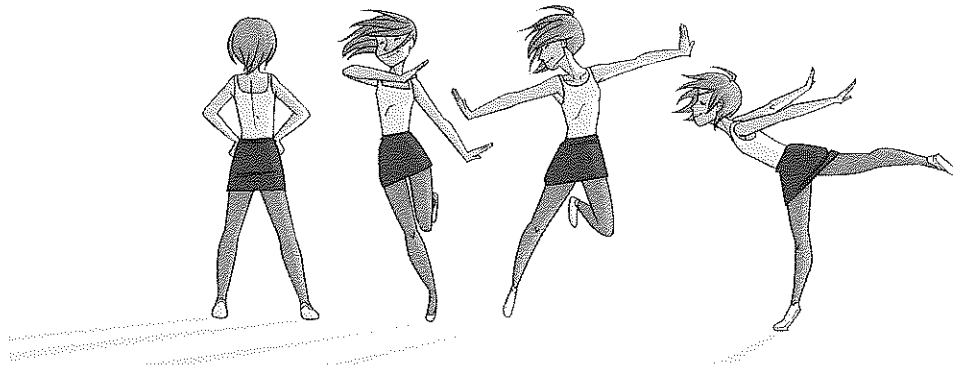
_____

4 De finale gaat tussen **Tilburg** en **Sittard**.

_____

5 **Noord-Brabant** krijgt bij de slotwedstrijd zes punten meer dan **Limburg**.

_____

Dit ga je leren

Je leert twee nieuwe vormen van **beeldspraak**.

Dit moet je weten

Er zijn nog twee andere vormen van beeldspraak:

- Je kunt een woord dat **een deel** aangeeft ook gebruiken voor het **geheel**.

In de klas zaten wel twintig knappe **koppen**.

Het woord **koppen** geeft een deel van het lichaam aan. Maar hier wordt bedoeld: kinderen die slim zijn ('een knappe kop').

- Je kunt een woord dat **het geheel** van iets aangeeft ook gebruiken voor **een deel** ervan.

Nederland verloor in de finale van **Spanje**.

De woorden Nederland en Spanje geven een heel land aan (het geheel). Maar hier worden bedoeld: het Nederlandse en Spaanse voetbalelftal (een deel).

★ 2 Onderstreep de beeldspraak. Is de beeldspraak een geheel voor een deel of een deel voor een geheel? Schrijf het op.

1 Die bril is mijn broer.

deel voor een geheel

2 Hij moet eigenlijk de tent vegen.

_____

3 Maar die vlugge vingers spelen liever gitaar.

_____

4 De halve camping komt luisteren.

_____

5 Die krullenbol gaat ook nog meezingen.

_____